

3. Nodarbība: Izmaiņas mediju lietošanā, jaunie formāti un veco formātu jaunā digitālā dzīve

(viena akadēmiskā stunda)

Kritiskā domāšana

Problēmu risināšana

Digitālā un mediju kompetence

Saziņa un sadarbība

Līdzdalība

Mācīšanās mācīties

Sociālā un pilsoniskā kompetence

Mācību mērķis: Pilnveidot zināšanas par jaunajiem formātiem, kurus īpaši aktīvi izmanto digitālā vidē strādājošie mediji. Apzināties, ka izklaidei līdzīgos formātos var ietvert nopietnu un būtisku informāciju.

Mācību uzdevumi:

- iepazīties ar mediju lietošanas tendencēm;
- pilnveidot zināšanas par žurnālistikas attīstību;
- iepazīties ar jauno formātu parādīšanās iemesliem;
- noskaidrot, ka arī informāciju, kas tiek pasniegta kā izklaide, ir jāvērtē atbilstoši žurnālistikas kritērijiem.

Jēdzieni: mediju lietošanas tendences; interaktīvā stāstīšana (interactive storytelling), vizualizācijas, spēles, komiksi, aplikācijas, notifikācijas (ziņojumi).

Mācību stundas plāns

Tēmas pieteikšana

Skolotājam vēlams parādīt TNS (mediju pētījumu kompānija) pētījumu datus, kas demonstrē mediju lietošanas tendences Latvijā.

TV auditorija 2016. gada novembrī:

<http://www.tns.lv/?lang=lv&fullarticle=true&category=showuid&id=5088>

Jāpievērš skolēnu uzmanība reitingiem – skatīt “Programmu TOP 20”, vidējo skatītāju skaits ir norādīts tūkstošos (pēdējā aile otrajā tabulā).

Iespējamie jautājumi diskusijai:

Kurš medijs bija populārākais Latvijā?

Kuras programmas bija visskatītākās?

Salīdzinājumam skolotājs var parādīt pētījumus par 2006. gada novembri

<http://www.tns.lv/?lang=lv&fullarticle=true&category=showuid&id=2532>

Iespējamie jautājumi diskusijai

Kā mainījies auditorijas lielums?

Kā mainījies raidījumu popularitāte?

Kā mainījies ziņu raidījumu popularitāte?

Ja skolotājs vēlas iepazīties ar citu mediju lietošanas tendencēm, jāizmanto TNS sadaļa “Ziņu arhīvs” -

<http://www.tns.lv/?lang=lv&category=showallarchive>

Savukārt, lai pievērstu uzmanību pasaules mediju lietošanas tendencēm, skolotājs var piedāvāt skolēniem iepazīties ar “*Reuters Digital News Report 2016*” ziņojumu.

Iespējamie jautājumi diskusijai:

Cik bieži izmantojat viedtālruņus, lai sekotu līdzi notikumiem Latvijā un pasaulē?

Cik bieži izmantojat datoru? Ko izmantojat biežāk?

Izmantojot interaktīvo tabulu <http://www.digitalnewsreport.org/interactive/>, ieteicams skolēnus iepazīstināt ar ziņu paterēšanas atšķirībām vecuma grupās un valstīs.

Skolotājs piesaka tēmu un iepazīstina ar “vieslektori” Martu Ceravu.

Marta Cerava ir Latvijas sabiedrisko mediju portāla LSM veidotāja un galvenā redaktore. Viņa ir diplomēta

komunikācijas zinātnes speciāliste, kura zināšanas papildinājusi Somijas un ASV mācību iestādēs. Strādājusi Latvijas Radio, ziņu aģentūra BNS, laikrakstā *Diena*, ka arī portalā *Politifact* (ASV).

Klipa nospēlēšana: “INTRO Marta Cerava”

Ieteicams iepazīties ar mājaslapu www.LSM.lv.

Skolotājs piesaka videolekciju “ Marta Cerava. Izmaiņas mediju lietošanā, jaunie formāti un veco formātu jaunā digitālā dzīve”.

Ieteicams videolekcijas laikā pievērst uzmanību jaunajiem mediju formātiem.

Tiek rādīta videolekcija.

Iespējamie jautājumi pēc videolekcijas:

Par ko bija videolekcija?

Kuri jaunie mediju formāti jūs saista visvairāk?

Ko jaunu uzzinājāt?

Kas bija īpaši interesanti?

Vai kādreiz esat veidojuši materiālus kādā no jaunajiem mediju formātiem? Kādus un par kādu tēmu?

Situāciju analīze

1.piemērs. Trampa un Obamas inaugurāciju salīdzinājuma vizualizācija medijos:

CNN

<http://edition.cnn.com/2017/01/20/politics/donald-trump-barack-obama-inauguration-crowd-size/>

Vox (ASV medijs)

<http://www.vox.com/policy-and-politics/2017/1/20/14332462/photos-crowd-trump-inauguration-vs-obama>

The New York Times (ASV medijs):

<https://www.nytimes.com/2017/01/21/us/politics/trump-white-house-briefing-inauguration-crowd-size.html?hp&action=click&pgtype=Homepage&clickSource=story-heading&module=first-column-region&region=to>

p-news&WT.nav=top-news

2.piemērs

Kā šo zinātnieku veidotajā infografikā ietvertu informāciju var izstāstīt, izmantojot citus formātus?

<https://www.princeton.edu/~ina/infographics/weapons.html>

3.piemērs

Izveidojiet savus ieteikumus, kā sagatavoties vētrai. Izmantojiet infografiku:

<http://cnnphilippines.com/lifestyle/2015/08/10/earthquake-proof-your-home.html>

LSM.lv: Padomi, kā sagatavoties vētrai

<http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/padomi-ka-sagatavoties-vetrai.a109976/>

Uzdevumi darbam klasē vai mājās

1.uzdevums

Izveidot testu atbilstoši mācību priekšmeta satura tēmai.

2.uzdevums

Izveidot infografiku vai videografiku par tēmu, kas saistīta ar mācību priekšmeta saturu.

Atgriezeniskā saite: ierakstīt piecus atslēgvārdus par nodarbību un ievietot sociālajos tīklos ar mirkļbirku

#pilnadora3 vai atsūtīt uz adresi: klase@baltic.media

Sasniedzamais rezultāts: skolēni nosauc dažas mediju lietošanas tendences Latvijā un pasaulē; skaidro mediju formātu transformāciju; vērtē jaunus formātus atbilstoši kvalitatīvas žurnālistikas kritērijiem.

Martas Ceravas pieminētie un ieteiktie piemēri:

1. *Vocativ* (ASV medijs) ilustrāciju veidotājas *Instagram* kots. <https://www.instagram.com/tarajacoby/>

2. *ProPublica* (ASV pētnieciskās žurnālistikas centrs) vizualizācija

<https://www.facebook.com/propublica/videos/10153837989599445/>

3. LSM videografika:

<http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/videografika-ka-aprekina-skolotaju-algas.-pa-solciem.a214434/>

4. *Vox* (ASV medijs) videografika: https://www.youtube.com/watch?v=YTO8_ILqGw

5. LSM spēle:

<http://www.lsm.lv/lv/raksts/speles/arpus-etera/tests-deputatu-kvotas-2017.-cik-labi-pazisti-tautas-prieksstavjus.a210251/>

6. LSM bildes:

<http://www.lsm.lv/lv/raksts/zinju-analize/zinas/lauku-skolu-slegsana-pierobeza-dzivi-maina-bet-neaptur.a203970/>

7. *The New York Times* interaktīvā vizualizācija:

https://www.nytimes.com/interactive/2017/01/15/us/politics/you-draw-obama-legacy.html?smid=fb-nytimes&smtyp=cur&_r=2

8. *The Guardian* (Lielbritānijas medijs) “360 journalism” video:

<https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2016/apr/27/6x9-a-virtual-experience-of-solitary-confinement>

9. *Re:Baltica* interaktīvā vizualizācija:

<https://rebaltica.lv/petijumi/karstie-rekli/>

10. LSM komiksi:

<http://www.lsm.lv/lv/raksts/petijumi-komiksos/arpus-etera/atrie-krediti-ko-mes-nabaga-deputati-lai-daram.a126321/>

11. LSM tests:

<http://www.lsm.lv/lv/raksts/speles/arpus-etera/faktu-mednieki-ko-tu-zini-par-latviju.a218221/>

12. LSM interaktivitāte:

<http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/karte-legala-nave-ko-tu-par-to-zini.a79496/>

Papildu piemēri

Par ziņojumu “*Reuters Digital News Report 2016*” latviešu valodā var izlasīt:

<http://lv.ejo-online.eu/3902/jaunie-mediji/vai-sabiedrisko-mediju-zinu-dienesti-var-konkuretspejigi-digitalaja-laikmeta>

Te atrodami arī raksti latviešu valodā par citu gadu ziņojumiem.

The New York Times (par “360 journalism” izmantošanu):

<https://www.nytimes.com/video/the-daily-360?hp&action=click&pgtype=Homepage&clickSource=story-heading&module=photo-spot-region&region=top-news&WT.nav=top-news>

The Atlantic (ASV medijs) animācija par popmūziku

<https://www.theatlantic.com/video/index/382837/who-made-pop-music-so-repetitive-you-did/>

The Atlantic animācija par suņiem: <https://www.theatlantic.com/video/index/499340/the-origin-of-dogs/>

Vox infografika par Zikas vīrusu:

<https://www.youtube.com/watch?v=OILBAbva6QA>

Vox videografika par salamandrām un vardēm:

<https://youtu.be/cnrSa18-onc>

Time (ASV medijs) video vizualizācija par uzvedības kultūru:

http://time.com/10686/1-word-that-immediately-kills-your-credibility/?xid=time_socialflow_facebook

(RU) «Настоящее время» программа «Балтия. Неделя» (как выбирают президента Эстонии, видеогарфика) https://youtu.be/fYmUcW_vkik

(RU) “Медуза” игра про полезное и вредное:

<https://meduza.io/quiz/vredno-ili-mif>

Papildu avoti un literatūra

Īsa pamacība angļiski no “Bill Gentile Raise Your Voice: Storytelling Tips from an Expert Journalist”:

<https://www.youtube.com/watch?v=HIDnpVMzIBc>

Par “Instagram” stāstiem

<http://www.digitaltrends.com/social-media/instagram-stories-explore-users/>

“TEDex Conference” par izglītojošām spēlēm:

<https://www.youtube.com/watch?v=jZmK8WXVZKk>

Kā tiek nolasīti dati:

<http://www.wsj.com/articles/stop-facebook-instagram-and-snapchat-from-slurping-up-your-data-1484914137?mod=e2fb>

Stāsti un tehnoloģijas:

<http://www.interactivenarratives.org/>

Nodarbību sagatavoja

Dr. soc. comm Solvita Denisa-Liepniece